

ผาแดงอินดัสทรี การฟื้นตัวของระบบทุนนิยมแห่งรัฐ

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์

ในที่สุด ผาแดงอินดัสทรีก็สามารถฟื้นฝ่าปัญหาอุปสรรคสำคัญอีกปัญหาหนึ่ง บริษัท ผาแดงอินดัสทรี จำกัด ทำพิธีวางศิลาฤกษ์โรงถลุงแร่สังกะสี ณ อำเภอเมือง จังหวัดตาก เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2525 โดยมีพลเอกเปรม ติณสูลานนท์เป็นประธาน โรงงานถลุงแร่สังกะสีดังกล่าวนี้มีกำลังการผลิต 60,000 ตันต่อปี โดยอาศัยสินแร่สังกะสีจากแหล่งแร่ภูเขาผาแดง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก การก่อสร้างโรงถลุงแร่สังกะสีได้รับอนุญาตจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม และ การทำเหมืองแร่สังกะสีได้รับสัมปทานจากกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรมถูกต้องตามกฎหมายทุกประการ

แต่ผาแดงอินดัสทรีก็ยังมีปัญหา

จากนิวจอร์ซีย์ซิงค์มาสู่ผาแดงอินดัสทรี

แหล่งแร่สังกะสี ณ ภูเขาผาแดงถูกค้นพบมาตั้งแต่ 2499 และต่อมาบริษัท Watts, Griffis and McQuat แห่งประเทศแคนาดา ซึ่งได้รับมอบให้สำรวจแหล่งแร่รายงานว่า ปริมาณแร่สังกะสีในบริเวณดังกล่าวนี้มีมากพอที่จะประกอบการในเชิงพาณิชย์ได้

ความสนใจที่จะขุดแร่สังกะสีจากภูเขาผาแดงเพื่อนำมาใช้ประโยชน์เริ่มมีขึ้นเพียงเมื่อไม่ถึงสิบปีที่ผ่านมา

เริ่มด้วยบริษัท นิวจอร์ซีย์ซิงค์ จำกัด แห่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นบริษัทที่ผลิตสังกะสีที่ใหญ่ที่สุดบริษัทหนึ่งในโลก แสดงความสนใจ ถึงกับเข้ามาสำรวจกลุ่มทุน และ เกือบที่จะตัดสินใจทุ่มเงินลงทุนในโครงการนี้

แต่แล้วนิวจอร์ซีย์ซิงค์ก็ต้องถอนตัวออกไป เนื่องจากประสบปัญหาการเงิน

ในขณะที่นิวจอร์ซีย์ซิงค์ ถอนตัวออกไป ก็มีการชักนำกลุ่มบริษัทวาชินแห่งเกาหลีใต้ให้เข้ามาแทนที่

การณ์เกือบลงเอยด้วยดี แต่แล้วกลุ่มบริษัทวาชินก็ต้องถอนตัวตามนิวจอร์ซีย์ซิงค์อีก เนื่องจากมีปัญหาด้านการเงินเช่นกัน

ความล้มเหลวถึงสองครา ดังกล่าวนี้ ทำให้รัฐบาลต้องเสียหน้าเป็นอันมาก รัฐบาลพลเอกเปรม ตีณัฐถานนท์จึงใช้ความพยายามทั้งปวงในการผลักดันให้โครงการ 3,000 ล้านบาทนี้คลอດให้ได้ หลังจากที่ต่อ่งแก้งมาถึงสองครั้ง ในด้านหนึ่งอาจเป็นเพราะเชื่อว่า หากโครงการนี้ประสบความสำเร็จ จะช่วยชุเชิดบรรยากาศการลงทุนที่กำลังซบเซาให้ดีขึ้นได้ แต่ในอีกด้านหนึ่งก็เป็นการแสดงฝีมือของรัฐบาลปัจจุบันในเรื่องที่รัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันท์เคยล้มเหลวมาก่อน

นี่เองจึงเป็นที่มาของผาแดงอินดัสทรี

ใครเป็นใครในผาแดงอินดัสทรี

เป็นที่ทราบกันดีว่า ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหมอทำคลอດโครงการโรงถลุงสังกะสีคือ นายไกรศรี จาติกวณิช ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง และด้วยความพยายามอย่างยิ่งยวด ในที่สุดก็สามารถชักนำให้ธนาคารพาณิชย์ต่างๆมาร่วมลงทุนด้วยได้

แต่กว่าที่จะก่อตั้งบริษัท ผาแดงอินดัสทรี จำกัดได้ก็ต่อ่งเสียเวลาเจรจากันหลายยก

ทั้งนี้เป็นที่ทราบกันดีว่า นายทุนไทยเองไม่ผู้สนใจที่จะลงทุนในโครงการนี้นัก เนื่องจากจำนวนทุนที่ต่อ่งใช้สูง ระยะ 'ตั้งไข่' ของกิจการยาวนาน และอัตราผลตอบแทนที่คาดว้าจะได้รับไม่จูงใจเท่าที่ควร

แต่เนื่องจากรัฐบาลทั้งบิบบทั้งคั้น ประกอบกับการพบกันครึ่งทาง โดยยอมรับเงื่อนไขของฝ่ายธนาคารพาณิชย์ไทยในบางเรื่อง และเงื่อนไขข้อหนึ่งก็คือ เมื่อผาแดงอินดัสทรีมีกำไร จะต่อ่งนำกำไรส่วนหนึ่งไปฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ที่เป็นผู้ถือหุ้น ในที่สุดผาแดงอินดัสทรีก็ถือกำเนิดขึ้น

ด้วยเหตุนี้เอง จึงมีใเรื่องน่าประหลาดใจที่นายไกรศรี จาติกวณิช ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการบริษัทนี้

เมื่อพิจารณาลักษณะความเป็นเจ้าของในผาแดงอินดัสทรี เราจะเห็นได้ว่า บริษัทนี้ประกอบด้วยผู้ถือหุ้น 3 ฝ่าย คือ รัฐบาลไทย นักลงทุนไทย และนักลงทุนชาวต่างประเทศ ซึ่งมีข้อนำสังเกตอย่างน้อย 2 ประการ กล่าวคือ

ประการแรก จำนวนหุ้นที่ถือโดยชาวต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนเรือนหุ้น 800 ล้านบาท ทั้งนี้ผู้ถือหุ้นเป็นกลุ่มบริษัทเบลเยียม อย่างไรก็ตาม หากรวมหุ้นที่ถือโดยกลุ่มบริษัทมิตรชุกในประเทศไทยอีก 2% จำนวนหุ้นที่ถือโดยชาวต่างประเทศจะมีถึง 32%

ประการที่สอง แม้ว่าผาแดงอินดัสทรีจะมีลักษณะเป็นวิสาหกิจเอกชน แต่ก็มีส่วนนำสังเกตว่า จำนวนหุ้นที่ถือโดยรัฐบาลไทยอยู่ในอัตราส่วนค่อนข้างสูง แม้ว่ากระทรวงการคลังจะถือหุ้นเพียงร้อยละ 20 ของจำนวนหุ้นรวม แต่โดยที่ธนาคาร กรุงเทพ จำกัด ซึ่งถือหุ้นในบริษัทนี้ถึง 13% เป็นรัฐวิสาหกิจ และรัฐบาลก็มีส่วนเป็นเจ้าของในบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งก็ถือหุ้นในผาแดงอินดัสทรี 10% ด้วย ดังนั้น เราอาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลไทยมีส่วนเป็นเจ้าของผาแดงอินดัสทรีไม่น้อยกว่า 33% ของจำนวนหุ้นรวม

ผาแดงยังมีปัญหา

แม้ว่ารัฐบาลจะลงทุนลงแรงผลักดันผาแดงอินดัสทรี จนถึงขั้นกระโดดลงมาเป็นผู้ถือหุ้นเสียเอง แต่กระนั้นก็ตาม ผาแดงอินดัสทรีก็ยังมีปัญหา

ปัญหามีได้อยู่ที่การขาดแคลนทุน เพราะเงินทุนหาได้อย่างเพียงพอแล้ว มีหน้าซ้ำยังมีแหล่งเงินกู้โดยพร้อมสรรพ โดยธนาคาร กรุงเทพ จำกัด ธนาคาร กรุงเทพ จำกัด และธนาคารในสมาคมธนาคารไทยทั้งหมด ร่วมกันค้ำประกัน

ปัญหามีได้อยู่ที่เรื่องเทคโนโลยี เพราะกลุ่มบริษัทเบลเยียมซึ่งร่วมถือหุ้นเป็นผู้ชำนาญการเรื่องนี้

ปัญหามีได้อยู่ที่สัมปทานในการขุดแร่สังกะสี เพราะได้รับสัมปทานจากกรมทรัพยากรธรณีเรียบร้อยแล้ว

แต่กรมป่าไม้กลับเป็นปัญหาของผาแดงอินดัสทรี

แหล่งข่าวที่เชื่อถือได้กล่าวว่า แม้ว่าผาแดงอินดัสทรีจะได้รับสัมปทานในการทำเหมืองแร่สังกะสี และขณะนี้กำลังก่อสร้างโรงงานถลุงสังกะสีก็ตาม แต่ในการได้มาซึ่งสินแร่สังกะสีนั้น จำเป็นต้องถางป่าไปสู่แหล่งแร่นั้น

แต่ผาแดงอินดัสทรีมิได้รับสัมปทานในการตัดป่า

สัมปทานในการขุดแร่ที่มีอยู่จึงเกือบไม่มีความหมาย

ข่าวดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันมากกว่า แม้ว่ารัฐบาลจะลงทุนถึงขนาดกระโดดลงมาเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่รายหนึ่ง แต่ผาแดงอินดัสทรีก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคถึงปานนี้

หากรัฐบาลมิได้ร่วมถือหุ้นเลย ปัญหาและอุปสรรคคงจะมีมากกว่านี้เป็นทวีคูณ

แต่ในที่สุด ผาแดงอินดัสทรีก็ได้รับสัมปทานในการตัดป่า

สามประสาน การฟื้นตัวของระบบทุนนิยมแห่งรัฐ

กรณีที่เกิดขึ้นแก่ผาแดงอินทรีก็ก่อให้เกิดกระแสความคิดว่า ในการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ ดังเช่นโครงการถลุงสังกะสีนี้ จำเป็นต้องมีการลงทุนลงแรงร่วมกันในลักษณะ *สามประสาน* กล่าวคือ

ประสานที่หนึ่ง รัฐบาลต้องเข้าร่วมถือหุ้น เพื่อเป็นหลักประกันว่า รัฐบาลจะช่วยเกื้อกูลให้การดำเนินโครงการปลอดภัยจากความไร้ประสิทธิภาพของระบบราชการ และเพื่อเป็นหลักประกันว่า รัฐบาลจะกำหนดนโยบายในทางซึ่งไม่ขัดขวางการดำเนินกิจการของโครงการที่ต้องใช้ทุนนับพันล้านนี้

ประสานที่สอง นายทุนท้องถิ่นจะต้องเข้าร่วมลงทุน เพื่อให้มีการระดมทุนภายในประเทศมาใช้ประโยชน์ และเพื่อให้ผู้ประกอบการท้องถิ่นได้แสดงความสามารถ

ประการที่สาม นายทุนต่างชาติต้องชักจูงเข้ามาร่วมลงทุน ทั้งนี้ไม่เพียงแต่จะหวังประโยชน์จากการระดมทุนจากแหล่งภายนอกประเทศเท่านั้น หากทว่ายังหวังที่จะได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีอีกด้วย

เป็นที่คาดหมายกันว่า โครงการลงทุนขนาดใหญ่ทางด้านชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งจะเริ่มต้นในช่วงแห่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) คงจะถือหลักสามประการดังกล่าวข้างต้นนี้

และแล้วระบบเศรษฐกิจไทยก็คงจะกลับไปสู่ยุคของระบบทุนนิยมแห่งรัฐอีกครั้งหนึ่ง

ทุนนิยมแห่งรัฐ 2475-2500 ประวัติศาสตร์แห่งความฉ้อฉล

กำเนิดแห่งระบบทุนนิยมแห่งรัฐในระบบเศรษฐกิจไทยเริ่มต้นขึ้นภายหลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475

ทั้งนี้ปรากฏว่า คณะราษฎรได้ประกาศหลักเอกราชทางเศรษฐกิจเป็นหลักการข้อหนึ่งในหลัก 6 ประการ อันเป็นนโยบายหลัก แต่การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจชาตินิยมยังไม่ปรากฏเด่นชัดในระหว่างปี 2475-2481 เนื่องจากมีปัญหาความขัดแย้งทั้งระหว่างคณะราษฎรกับสถาบันพระมหากษัตริย์ และภายในคณะราษฎรเอง

จวบจนกระทั่งจอมพล ป. พิบูลสงครามยึดกุมอำนาจรัฐได้ในปี 2481 กระบวนการสถาปนาระบบทุนนิยมแห่งรัฐจึงปรากฏตัวขึ้นในระบบเศรษฐกิจไทย และปรากฏอย่างชัดเจนยิ่งในช่วงระหว่างปี 2490-2500

ระบบทุนนิยมแห่งรัฐที่เกิดขึ้นในช่วงนี้มีลักษณะอยู่ 2 ด้าน ในด้านหนึ่งนั้น รัฐบาลชูนโยบายเศรษฐกิจชาตินิยม โดยส่งเสริมให้คนไทยประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

และขจัดอิทธิพลทางเศรษฐกิจของชาวต่างประเทศ และในอีกด้านหนึ่ง รัฐบาลเข้าไปประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจเองโดยตรง จนเป็นเหตุให้จำนวนรัฐวิสาหกิจต่างๆ ผุดขึ้นเป็นอันมาก

อย่างไรก็ตาม มีประจักษ์พยานข้อเท็จจริงเป็นจำนวนมากที่ชี้ให้เห็นว่า พื้นฐานของการสถาปนาระบบทุนนิยมแห่งรัฐมิได้เกิดจากความรักชาติอย่างบริสุทธิ์ใจ หากแต่เกิดจากความต้องการสร้างฐานอำนาจทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ปรากฏว่า ในขณะที่ผู้มีอำนาจปกครองชูนโยบายเศรษฐกิจแบบชาตินิยม แต่ในขณะเดียวกันกลับสมคบกับนายทุนชาวจีนในการหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

ระบบหุ่นลมเริ่มตั้งไข่ และเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในยุคนี้

การใช้อำนาจการเมืองการปกครองในการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในยุคนี้เช่นกัน

ภายหลังการรัฐประหารในปี 2500 ระบบทุนนิยมแห่งรัฐเริ่มสลายตัว ทั้งนี้เนื่องจากระบบทุนนิยมแห่งรัฐเป็นระบบที่ไม่เกื้อกูลต่อการขยายตัวของระบบทุนนิยมโลก ธนาคารโลกเองถึงกับออกปากวิพากษ์วิจารณ์นโยบายดังกล่าวนี้ และสามารถผลักดันให้รัฐบาลไทยเปลี่ยนแปลงนโยบายไปในทางส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยลดบทบาทโดยตรงของภาครัฐบาลลง

ระบบทุนนิยมแห่งรัฐยุคใหม่

ไม่มีข้อสงสัยเลยว่า การนำหลักสามประสานดังที่กล่าวข้างต้นนี้มาใช้ในการส่งเสริมโครงการลงทุนขนาดใหญ่ จะมีผลในการฟื้นฟูระบบทุนนิยมแห่งรัฐอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เพราะเหตุว่า หลักการดังกล่าวนี้ย่อมทำให้รัฐบาลต้องมีบทบาทในการลงทุนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยตรงเพิ่มขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบระบบทุนนิยมแห่งรัฐยุคใหม่กับระบบที่เป็นอยู่ในช่วงระหว่างปี 2475-2500 มีข้อพึงพิจารณาอย่างน้อย 3 ประการ กล่าวคือ

ประการแรก การสถาปนาระบบทุนนิยมแห่งรัฐในระหว่างปี 2475-2500 อาศัยการชูนโยบายเศรษฐกิจแบบชาตินิยม ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วไม่เกื้อกูลต่อการจำเจริญเติบโตของระบบทุนนิยมโลก จึงต้องประสบกับการต่อต้านจากกลุ่มประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ แต่ระบบทุนนิยมแห่งรัฐยุคใหม่ซึ่งมีสัญญาณว่าจะเกิดขึ้นนี้ ไม่เพียงแต่จะมีได้ชูธงลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจเท่านั้น หากทว่ายังเชื้อเชิญให้ชาวต่างประเทศเข้ามาร่วมลงทุนอีกด้วย

ประการที่สอง ภายใต้ระบบทุนนิยมแห่งรัฐยุคเก่า (2475-2500) การสมคบกันในการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มพ่อค่านายทุนกับกลุ่มข้าราชการและผู้มีอำนาจทางการเมือง ไม่เพียงแต่จะไร้จรรยาแห่งวิชาชีพเท่านั้น หากทว่ายังอาศัยวิธีการซึ่งหา

ความชอบธรรมทางกฎหมายมิได้อีกด้วย แต่ในระบบทุนนิยมแห่งรัฐยุคใหม่ การหาผลประโยชน์ร่วมกันดังกล่าวนี้กลับเป็นนโยบายของรัฐบาลโดยเปิดเผย

ประการที่สาม ระบบทุนนิยมแห่งรัฐ ทั้งยุคเก่าและยุคใหม่ ต่างก็ถือผลประโยชน์ของขุนนางหรือข้าราชการ ในระบบทุนนิยมแห่งรัฐยุคเก่า (2475-2500) กลุ่มข้าราชการที่ได้รับผลประโยชน์จากระบบดังกล่าวนี้ก็คือ กลุ่มข้าราชการทหารที่ยึดกุมอำนาจรัฐได้ แต่ในยุคใหม่นี้ผลประโยชน์ได้กระจายสู่ข้าราชการพลเรือนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเดือนตุลาคม 2516 มีการปฏิรูประบบการจ้ดองค์การรัฐวิสาหกิจต่างๆ โดยรัฐวิสาหกิจที่มีธุรกิจการพาณิชย์และธุรกิจอุตสาหกรรมจำนวนมาก ถูกโอนไปสังกัดกระทรวงการคลัง ด้วยเหตุนี้เอง เมื่อกระทรวงการคลังเข้าไปถือหุ้นในนามของรัฐบาลในรัฐวิสาหกิจใด กระทรวงการคลังมักจะส่งข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เข้าไปนั่งเป็นกรรมการหรือเข้าไปมีบทบาทในการบริหาร ซึ่งย่อมได้รับผลประโยชน์ทางการเงินและความมีหน้ามีตาในสังคม

บทบาทของภาครัฐบาล พรหมแดนที่ต้องกำหนด

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่*หลักสามประสาน*จะขยายตัวต่อไป เราจะต้องหาคำตอบของคำถามอย่างน้อย 2 ข้อ กล่าวคือ

คำถามพื้นฐานข้อที่หนึ่ง รัฐบาลควรจะเข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทใด สินค้าและบริการประเภทใดบ้างที่รัฐบาลควรจะเป็นผู้ผลิตโดยตรง และเป็นการสมควรเพียงใดที่รัฐบาลจะเข้าไปเป็นผู้ผลิตสินค้าเอกชน

คำถามพื้นฐานข้อที่สอง หากวิสาหกิจที่รัฐบาลเข้าไปถือหุ้นตามปรัชญาของ*หลักสามประสาน*เกิดขาดทุน ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ และจะมีหลักประกันอะไรบ้างที่จะไม่ทำให้วิสาหกิจเหล่านี้กลายเป็นรัฐวิสาหกิจในอนาคต

ในกรณีของผาแดงอินดัสทรีนั้น ความเป็นมาของเหตุการณ์บ่งชี้ให้เห็นโดยชัดเจนว่า หากปล่อยให้กลไกราคาทำงานของมันเอง การลงทุนในโครงการนี้จะไม่เกิดขึ้น เพราะเอกชนประเมินผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้แล้ว ไม่แน่ใจว่าจะคุ้มค่า แต่การที่รัฐบาลกระโดดลงมาเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่เช่นนี้ ย่อมสร้างความอุ่นใจแก่ผู้ร่วมลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมากยิ่งขึ้น เพราะอย่างน้อยที่สุด หากมีอุปสรรคในการดำเนินงานอันเกิดจากระเบียบหรือนโยบายของทางราชการ หนทางแห่งการแก้ไขระเบียบหรือนโยบายดังกล่าวนี้ ย่อมสะดวกกว่าในกรณีที่รัฐบาลมิได้ร่วมถือหุ้น

จากการประมวลเหตุผลและข้อเท็จจริงต่างๆ เราไม่สามารถสรุปเป็นอย่างอื่นได้นอกจากเสียจากว่า การที่รัฐบาลพยายามผลักดันโครงการผาแดงอินดัสทรี จนถึงกับร่วมเป็นผู้ถือหุ้น

รายใหญ่เสียเองเช่นนี้ ก็เพียงเพราะต้องการสร้างบรรยากาศการลงทุนเท่านั้น แต่การตัดสินใจดังกล่าวนี้ได้สร้างข้อกังขาต่างๆมากมาย กล่าวคือ

ประการแรก ดังเป็นที่ทราบกันดีว่า สังกะสีเป็นสินค้าเอกชน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นสินค้าที่เอกชนสามารถทำการผลิตได้ โดยที่รัฐบาลไม่จำเป็นต้องเข้าไปร่วมทำการผลิต การที่รัฐบาลเริ่มก้าวล้ำเข้าไปมีบทบาทในการผลิตสินค้าเอกชนมากขึ้น โดยยึดหลักสามประสาน ดังที่กล่าวข้างต้นนี้ ทำให้พรมแดนแห่งบทบาทของรัฐบาลเริ่มเลอะเลือน และกำลังหมุ่นเข้มนานาพิคาไปสู่ยุค 2475-2500

ประการที่สอง ดังเป็นที่ทราบกันดีว่า รัฐวิสาหกิจที่ผลิตสินค้าเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบันล้วนแล้วแต่มีประสิทธิภาพการผลิตต่ำกว่าวิสาหกิจเอกชน แม้ในรูปแบบการประกอบ การใหม่นี้ รัฐบาลจะเป็นเพียงผู้ถือหุ้นรายใหญ่รายหนึ่งเท่านั้น โดยที่มีตัวแทนของรัฐบาลเข้าไปควบคุมนโยบายและดูแลการดำเนินงาน แต่ปัญหาก็ยังมีอยู่ว่า ตัวแทนของรัฐบาลดังกล่าวนี้ ถึงจะมีความรู้สึกรักชาติมากมายเพียงใด แต่ความสำนึกในความเป็นเจ้าของมิได้มีมากเท่าผู้ถือหุ้นเอกชน ดังนั้น จึงไม่มีหลักประกันว่า ตัวแทนของรัฐบาลจะดูแลรักษาผลประโยชน์ของ รัฐบาลอย่างเต็มที่ ความข้อนี้เห็นได้จากสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในรัฐวิสาหกิจโดยทั่วไป

ประการที่สาม การที่รัฐบาลเข้าไปถือหุ้นในวิสาหกิจที่ผลิตสินค้าเอกชน ย่อมทำให้ความเป็นกลางของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายหมดสิ้นไป กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ในยามที่ ผลประโยชน์ของวิสาหกิจที่รัฐบาลร่วมถือหุ้น ชัดกับผลประโยชน์ของสังคมโดยส่วนรวม รัฐบาล จะเลือกดำเนินการอย่างไร ตัวอย่างจากกรณีของผาแดงอินดัสทรีก็คือ การขูดแรงแบบบริษัท ดังกล่าวนี้ จะกระทำได้อย่างเต็มที่ ก็ต่อเมื่อมีการโค่นป่า ซึ่งมีผลเสียต่อสภาพแวดล้อมและ ต่อสังคมโดยส่วนรวม แต่การที่รัฐบาลร่วมถือหุ้นในบริษัทนี้ ย่อมทำให้คาดการณ์ได้ว่า ในที่สุดแล้ว รัฐบาลต้องอนุมัติให้มีการโค่นป่าได้

ประชาชนคนไทยต้องขมขื่นกับประวัติศาสตร์แห่งความซื่อหลในระบอบทุนนิยม แห่งรัฐมาแล้ว หลายคนคงไม่อยากจะพลิกกลับไปสู่ประวัติศาสตร์หน้าเดิมอีก

ราชการต้องสูญเสียเงินนับร้อยล้านในกรณีของบริษัท *ส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ จำกัด* ซึ่งเกิดขึ้นในปลายยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ราชการต้องสูญเสียเงินนับร้อยล้านอีกเช่นกันในกรณีของบริษัท *บูเยเคมี จำกัด* ซึ่งเกิดขึ้นในยุครัฐบาลถนอม-ประภาส

สิ่งที่ราชการต้องสูญเสียเหล่านี้มาจากเลือดเนื้อและหยาดเหงื่อแรงงานของ ประชาชนทั่วทั้งประเทศ แต่มีพ่อค้าและข้าราชการบางคนได้รับประโยชน์จากความสูญเสียของ สังคมดังกล่าวนี้

บัดนี้ เราต้องจับตาดูว่า ผาแดงอินดัสทรีจะเจริญรอยตามบริษัท ส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ จำกัด และบริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด หรือไม่

รายนามผู้ถือหุ้นบริษัท ผาแดงอินดัสทรี จำกัด

ผู้ถือหุ้น	อัตราส่วนร้อยละของจำนวนหุ้นรวม
กระทรวงการคลัง	20
บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	10
ธนาคาร กรุงไทย จำกัด	13
ธนาคาร กรุงเทพ จำกัด	7
บริษัท ซีโน-ไทย จำกัด	4
สมาคมธนาคารไทย	10
กลุ่มบริษัทมิตรชุกในประเทศไทย	2
บริษัท มิตรสยาม จำกัด	1
บริษัท ไทยแลนด์ไอออนเวิร์คส์ จำกัด	1
บริษัท สังกะสีไทย จำกัด	2
รวมผู้ถือหุ้นฝ่ายไทย	70
ผู้ถือหุ้นฝ่ายเบลเยียม	30
รวม	100